

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/9/2025
Identifikačné číslo spisu:	8718204318
Dátum vydania rozhodnutia:	26.05.2026
Meno a priezvisko:	Mgr. Miroslav Šepták
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:8718204318.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Miroslava Šeptáka a členov senátu JUDr. Ivana Rumanu a JUDr. Branislava Krála v spore žalobcov 1a) X.O. R., narodená 1. A. XXXX, S., F.V. K. XXXX/XX, 1 b) S. L., narodený X. Z. XXXX, S., S. XXXX/XX, 2) A. B., narodená XX. H. XXXX, E., O. XXX/X, 3) A. Š., narodená XX. A. XXXX, S.X., H. XXXX/XX, 4) P. E. E., narodená XX. H. XXXX, N. F., A. XXX/XX, 5) D. G., narodená XX. A. XXXX, S., H. XXXX/XX, 6) U. Q., narodený X. K. XXXX, S., E. XXXX/X, 8b) Z. S., narodená XX. M. XXXX, S., H. XXXX/XX, 8c) Z. S., narodený XX. H. XXXX, S., H. XXXX/XX, 9a) P. Ľ. R., narodený XX. A. XXXX, S., F. K. XXXX/XX, 9b) B. R., narodená X. B. XXXX, S., F. K. XXXX/XX, 10a) Z. E., narodený XX. A. XXXX, Z.-F. XXX, 10b) P. O. O., narodená XX. Z. XXXX, T., S. A. XXXX/X, 11) P. A. V., narodený XX. A. XXXX, S.X., H. XXXX/XX, 13) S. Š., narodený XX. A. XXXX, S., H. XXXX/XX, 14a) A. D., narodený XX. H. XXXX, S., H. XXXX/XX, 14b) H. D., narodená XX. Z. XXXX, S., H. XXXX/XX, 15) S. M., narodená XX. K., S., H. XXXX/XX, 17a) Z. O., narodený XX. Z. XXXX, S., H. XXXX/XX, 17b) M. O., narodená X. B. XXXX, S., H. XXXX/XX, 18) A. S., narodená XX. Z. XXXX, S., H. XXXX/XX, 19) F. D., narodená XX. Z. XXXX, S., H. XXXX/XX, 20a) T. Š., narodený XX. Z. XXXX, S., H. XXXX/XX, 20b) Z. Š., narodená XX. B. XXXX, S.X., H. XXXX/XX, 21) C. S., narodený XX. X. XXXX, S., A. XXXX/X, 22a) Z. Z. Q., narodený XX. K. XXXX, S., H.D. XXXX/XX a 22b) A. Q., narodená XX. X. XXXX, S., H. XXXX/XX, 23a) Z. F., Z., narodený XX. A. XXXX, S., C. XXXX/XXX, a 23b) C. T. Z.E., narodená XX. Z. XXXX, S., C. XXXX/XXX, 24a) B. U., narodený XX. M. XXXX, S., H. XXXX/XX, 24b) Ž. U., narodená 9. A. XXXX, S., H. XXXX/XX, 25a) A. Z., narodený X. U. XXXX, S., H. XXXX/XX, 25b) M. Z., narodená XX. Z. XXXX, S., H. XXXX/XX, všetci zastúpení spoločnosťou Advokátska kancelária JUDr. Budziková & JUDr. Dachová, s.r.o., Poprad, nám. sv. Egídia 41/95, IČO: 47 257 113, 26) N. M., narodená XX. M. XXXX, S., Z. XXXX/XX, proti žalovanému Okresné stavebné bytové družstvo Poprad, Poprad, Moyzesova 3368, IČO: 36 168 815, zastúpenému advokátskou kanceláriou Hudzík & Partners s.r.o., Poprad, Mnoheľova 830/15, IČO: 47 251 654, o určenie vlastníckeho práva s prísl., vedenom na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 12C/39/2018, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 31. mája 2024 sp. zn. 18Co/45/2023, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalobcom nárok na náhradu trov dovolacieho konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) napadnutým rozsudkom podľa § 387 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) potvrdil rozsudok Okresného súdu Poprad (ďalej len „súd prvej inštancie resp. prvoinštančný súd“) z 15. marca 2023 č.k. 12C/39/2018-263, ktorým určil, že vo výroku rozsudku označení žalobcovia 1/ až 26/ (ďalej len „žalobcovia“) „....sú vlastníkmí vo výroku bližšie spoluvlastníckeho podielu na nebytovom priestore č. XX-XXa, nachádzajúcom sa na prízemí bytového domu M. súp. č. XXXX, vo vchode XX, postavenom na parcele č. XXXX/X, zapísanom na LV č. XXXX, Okres S., Obec S., katastrálne územie S. a žalobcom priznal voči žalovanému nárok na 100 % náhradu trov konania, ktoré budú vyčíslené samostatným uznesením po právoplatnosti rozsudku“ (výrok I.); žiadnej zo strán nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal (výrok II.).

1.1. Súd prvej inštancie v dôvodoch rozhodnutia po skutkovej stránke uviedol, že žalobcovia podanou žalobou žiadali, aby súd určil, že sú vlastníkmí spoluvlastníckych podielov na nebytovom priestore č. XX -XXa, a to vo veľkosti podielu prislúchajúcemu k tomu ktorému bytu. Uviedli, že sú vlastníkmí bytov č. X-XX v bytovom dome M., súp. č. XXXX, postavenom na parcele KN C č. XXXX/X , zapísanom v liste vlastníctva č. XXXX, katastrálne územie Poprad, a to s výnimkou bytov č. X.XX B. XX, ktoré sú vo vlastníctve žalovaného. Uviedli, že ako vlastník predmetného nebytového priestoru je v liste vlastníctva zapísaný žalovaný a titulom nadobudnutia vlastníckeho práva je Osvedčenie vyhlásenia o vydržaní obsiahnuté v notárskej zápisnici spísanej u notárky Z.. X. S. N 685/2003, NZ 90298/2003 zo dňa 9. októbra 2003. Z obsahu tejto listiny vyplýva, že nebytový priestor bol zrealizovaný v roku 1991 z podchodu na prízemí bytového domu M.. Ďalej uviedli, že z obsahu Kolaudačného rozhodnutia vydaného Obvodným úradom životného prostredia v Poprade č.j.: ObZP/433/92-Pr zo 7. mája 1991 vyplýva, že bytový dom M. bol skolaudovaný s 25 bytovými jednotkami a príslušenstvom, ale bez nebytového priestoru. Ten vznikol v čase po riadnom skolaudovaní a začatí užívania stavby. Stavebné úpravy (stavebná zmena) boli zrealizované na spoločných častiach bytového domu (podchod), ktoré fakticky vykonal žalovaný. Ten však nekonal v súlade s § 85 ods. 1 Stavebného zákona. Žiadosť žalobcov o zápis zmeny údajov evidovaných na liste vlastníctva vo vzťahu k predmetnému nebytovému priestoru bola Správou katastra Poprad listom z 28. mája 2011 odmietnutá z dôvodu absencie verejnej listiny, na základe ktorej by bolo možné vykonať zmenu údajov zapísaných v katastri. Žalobcovia vyzvali žalovaného k usporiadaniu vlastníckych vzťahov výzvami, ktoré súdu predložili, a na ktoré žalovaný odpovedal dňa 21. novembra 2012, že nemá problém uznať vlastníctvo vlastníkov bytov, avšak podmieňoval to rozhodnutím zhromaždenia delegátov družstva. Až do podania žaloby žalovaný neurobil žiadne kroky na usporiadanie vzájomných vzťahov. Naliehavý právny záujem na podaní určovacej žaloby zdôvodnili žalobcovia tým, že ten je s odkazom na ustálenú súdnu prax daný vždy, keď ide o určenie vlastníckeho práva, pretože určovací rozsudok je spôsobilou verejnou listinou na zmenu zápisu v katastri nehnuteľností, a teda slúži na zosúladenie skutočného právneho stavu so stavom zapísaným v evidencii katastra nehnuteľností.

1.2. Súd prvej inštancie vec právne posúdil v zmysle ustanovení § 77 a § 137 CSP, článku 2 ods. 1, článku 4 ods. 1 a článku 5 základných princípov CSP, § 3 ods. 1, § 123, § 126 ods. 1, § 129 ods. 1, § 130 ods. 1, § 134 ods. 1, § 132 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „Občiansky zákonník“), § 14 a § 88 ods. 2, 3 zákona č. 109/1964 Zb., zákona č. 94/1988 Zb., § 5 a § 40 zákona č. 176/1990 Zb., § 22 ods. 1, § 23, § 24, § 27 zákona č. 42/1992 Zb. (súd nesprávne uviedol zákon č. 42/1991 Zb., pozn. dovolacieho súdu), § 29, § 2 ods. 4, 5, § 13 ods. 1 až 3, § 4 ods. 1, § 21, § 16 ods. 4, 5, § 19 ods. 1 zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 182/1993 Z.z.“), § 85 ods. 1, 2 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon), § 70 ods. 1 zákona č. 162/1995 Z.z. a článku 20 Ústavy Slovenskej republiky.

1.3. Po tom čo súd prvej inštancie uznal svoju miestnu a vecnú príslušnosť, odmietol názor žalovanej strany, „že mal žalobu zamietnuť, pretože žalobcovia vystupujú ako nerozlučné spoločenstvo“.

Prvoinštančný súd poukazujúc na § 77 CSP dospel k záveru, že v danom prípade ide o samostatné spoločenstvo a každý z vlastníkov bytov by mohol podať aj samostatnú žalobu, čomu zodpovedá aj v žalobe koncipovaný žalobný petit. Keďže sa jedná o určovaciu žalobu dospel k záveru, že určovacia žaloba podľa § 137 písm. c) CSP je v tomto prípade prípustná a je tu daný aj naliehavý právny záujem žalobcov na takom určení. Uviedol, že pri skúmaní existencie naliehavého právneho záujmu ide o posúdenie, či podaná žaloba je vhodný (účinný a správne zvolený) procesný nástroj ochrany práva žalobcu, či sa ňou môže dosiahnuť odstránenie spornosti práva, a či snád' len zbytočne nevyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné (ďalšie) súdne konanie alebo konania. Žaloba má preventívny charakter, ktorý sa pri určovacej žalobe vyžaduje a úspešnosť žalobcovho určovacieho žalobného návrhu odstraňuje právnu neistotu v jeho postavení, pretože znamená vyriešenie obsahu spornosti právneho vzťahu alebo práva medzi sporovými stranami, predtým účastníkmi ako celku. Vo vzťahu k otázke existencie naliehavého právneho záujmu na určení práv prvoinštančný súd poukázal na rozhodnutia vyšších súdnych inšancií, a to judikát R 17/1972, rozsudok zo súdnej praxe č. 4/2003, rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/179/2010, rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22Cdo/1859/99, rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 2Czm/8/71, Nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. III. ÚS 17/95, rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/105/2016, rozhodnutie zverejnené v časopise zo súdnej praxe č. 40/1996, uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/111/2008, sp. zn. 5Cdo/60/1998, rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22Cdo/2162/99, rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo/69/2003, sp. zn. 3Cdo/112/2004, článok 2 ods. 1, článok 5 základných zásad CSP, rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/35/2011, rozhodnutie ESLP Solomakhin c/a Ukrajina z 15. marca 2012, rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9Cdo/7/2021, a rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky IV.ÚS 1/07, 75/08, 57/07, I.ÚS 82/07, IV.ÚS 182/07, III.ÚS 72/2010, III.ÚS 341/07, IV.ÚS 1241/12. Súd prvej inštalácie jednoznačne dospel k záveru, že naliehavý právny záujem žalobcovia na podanej určovacej žalobe preukázali. Išlo o vhodný procesný prostriedok na nápravu ich neistého vzťahu a sporu so žalovaným, keďže sa týka vlastníckeho práva a tiež zosúladenia stavu faktického a právneho v katastri nehnuteľností, kde samotný rozsudok bude podkladom pre zápis do katastra v prípade úspechu žalobcov s tým, že práve rozsudok tvorí právny základ pre vyriešenie sporu medzi žalobcami a žalovaným bez toho, aby museli podať ešte aj ďalšie žaloby.

1.3. V rámci dokazovania prvoinštančný súd nepochybne zistil, že nebytový priestor sa nachádza v obytnom dome M., ktorý bol vystavaný ako družstevný dom, na základe stavebného povolenia, ktoré vydal odbor výstavby a územného plánu bývalého MsNV v Poprade dňa 27. februára 1986, pod č. XXX/XX, ako stavba 25 bytových jednotiek, pričom investorom bola družstevná organizácia podľa § 76 a nasl. vtedy platného Hospodárskeho zákonníka - OSBD Poprad. Stavba bola do užívania odovzdaná na základe kolaudačného rozhodnutia zo dňa 07. mája 1991. Dňa 22. júna 1994 žalovaný požiadal stavebný úrad o zmenu využitia nefunkčného podchodu v tomto bloku podľa projektovej dokumentácie, s ktorou Obvodný úrad životného prostredia v Poprade súhlasil v súlade s § 62, § 63 zákona č. 50/1976, a to za účelom zriadenia predajne „Chov produktu“. Evidentne tak predmetný priestor po zrealizovanej zmene možno považovať za nebytový priestor, ktorý sa stal neoddeliteľnou súčasťou obytného domu M.. Vydaním rozhodnutia o zmene užívania stavby, príslušným stavebným úradom z júla 1994, došlo k legalizácii stavby, a preto po jeho predložení žalovaným (až pred posledným pojednávaním) je evidentné, že stavba sa vykonanou stavebnou úpravou stala legálnou a povolenou. Prvoinštančný súd uzatváral, že v spornom priestore tak ide jednoznačne o nebytový priestor podľa § 2 ods. 3 zákona č. 182/1993 Z. z., aj v znení platnom k 6. júlu 1994.

1.4. V rámci riešenia otázky vlastníctva k nebytovému priestoru bolo preukázané, že žalovaný v notárskej zápisnici N 685/2003, NZ 90298/2003 spísanej 9. októbra 2003 notárkou Z.. X. S. vyhlásil (absolútne nekonkrétne), že svoje právo k nebytovému priestoru o výmere 31 m² na prízemí bytového domu odvodzuje z titulu vydržania, a že bol vytvorený ním v roku 1991 aj za účelom zateplenia časti bytového domu. Vznikol z podchodu vedľa vchodu do bytovky a žalovaný ho dobromyseľne a nerušene užíva od jeho vytvorenia viac ako 10 rokov, čím tak došlo k jeho vydržaniu podľa § 134 Občianskeho zákonníka. Súd prvej inštalácie sa vyjadril k spôsobu nadobudnutia nebytového priestoru žalovaným, a to

titulom vydržania tak, že žalovaný v čase spísania notárskej zápisnice, potvrdenia, či záznamu a následného zisťovania informácií podaných štátnym notárom o všetkých zákonných predpokladoch nevyhnutných pre zavŕšenie prevodu nehnuteľnosti vedel, že nesplnil v roku 2003 zákonom vyžadovanú dobu pre vydržanie, pritom do zápisnice uvádzal aj iné klamlivé údaje, nemožno preto mať z určujúceho objektívneho hľadiska žiadne pochybnosti o tom, že jeho držba nebola oprávnená. Pre uplatnenie predpokladov uvedených v § 130 ods. 1 veta 2 Občianskeho zákonníka neboli splnené predpoklady, preto sa žalovaný titulom vydržania nemohol stať vlastníkom predmetných pozemkov. Keďže ide o nebytový priestor v obytnom dome (vytvorený ako stavba), v zásade už prvotne existenciou, samotnou stavbou v rokoch 1986-1991 a potom v roku 1994 už len neskoršou zmenou využitia tejto, už jej existujúcej časti, akousi úpravou veci či vstavbou do existujúcej veci, pôvodné vlastníctvo sa nemení. Súd prvej inštancie mal za to, že žalovaný v pozícii vlastníka obytného domu, resp. spoluvlastníka obytného domu (konajúcemu súdu nebolo známe, v akom stave boli v tom čase predaje bytov, pretože žalobca a ani žalovaný dôkaz o tom neponúkli) a teda v pozícii vlastníka či spoluvlastníka spoločných priestorov - spoločného zariadenia a spoločných častí domu zmenil účel využitia týchto spoločných zariadení a vytvoril v obytnom dome nebytový priestor, avšak bez zmeny dovtedajšieho statusu vlastníctva. Zmenil sa tak len režim nakladania s takto vytvoreným priestorom. Nešlo o vznik nebytového priestoru ani vstavbou, nadstavbou či prístavbou, čiže spracovaním.

1.5. Prvoinštančný súd poukázal na novelu zákona č. 182/1993 Z. z. účinnú od 1. augusta 1995, ktorou zákonodarcia do zákona v § 16 ods. 8 zakomponoval, že „ak je v dome vo vlastníctve bytového družstva alebo obce nebytový priestor, ktorý vznikol na základe rozhodnutia o zmene užívania stavby § 85 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) - zo spoločných častí domu alebo spoločných zariadení domu, prechádza tento nebytový priestor pri prevode bytov do podielového spoluvlastníctva vlastníkov bytov. Veľkosť spoluvlastníckeho podielu sa určuje podľa § 5 ods. 1 písm. b); rovnako sa postupuje aj pri nebytových priestoroch, na ktorých financovaní sa podieľali svojimi členskými podielmi len nájomcovia bytov v dome alebo ich právni predchodcovia. Na prevod vlastníctva týchto nebytových priestorov sa nepoužijú ustanovenia odsekov 4 a 5. Nájomné za užívanie takýchto priestorov je príjmom fondu prevádzky, údržby a opráv (§ 10 ods. 2) príslušného domu". V dôvodovej správe k tejto zmene sa uvádza, že „novelou sa dopĺňa nadobudnutie vlastníctva nebytového priestoru v družstevnom dome, ktorý vznikol úpravou spoločných častí alebo spoločných zariadení domu do podielového spoluvlastníctva vlastníkov bytov. Pri tejto úprave sa vychádzalo zo skutočnosti, že spoločné časti domu a spoločné zariadenia domu boli určené na užívanie všetkými vlastníkmi domu a keď dochádza k zmene užívania týchto priestorov, majú mať prospech z ich nového využitia vlastníci bytov a nie bytové družstvo". Uvedené znenie bez zmien platilo aj v čase rozhodovania súdu prvej inštancie, avšak bolo obsiahnuté v § 16 ods. 4 zákona č. 182/1993 Z. z. Na základe uvedeného súd prvej inštancie nemal žiadne pochybnosti o oprávnenosti žaloby. Uviedol, že žalobcovia sa nedomáhali určenia, že sú spoluvlastníkmi spoluvlastníckeho podielu k nebytovému priestoru, ani netvrdili, že sa u nich jedná o nerozlučné spoločenstvo. Žalobou sa domáhali určenia, že sú vlastníkmi spoluvlastníckych podielov nebytového priestoru prislúchajúcich k tomu ktorému bytu. To, že spoluvlastnícky podiel k nebytovému priestoru mohli nadobudnúť nie výstavbou, ale až prevodom vlastníctva bytov do ich vlastníctva nikto ani nerozporoval. Podľa názoru súdu prvej inštancie bolo právne irelevantné pre meritórne rozhodnutie, aby žalobcovia preukazovali, kedy sa ten ktorý z nich stal vlastníkom bytu. Relevantné bolo, či majú, alebo nemajú byť vlastníkmi aj podielov na nebytovom priestore, teda či tieto podiely mali alebo nemali spolu s bytom nadobudnúť, či sa stali vlastníkmi podielu na základe právnej skutočnosti, ktorou bol práve prevod samotného bytu.

1.6. Záverom k skutkovým a právnym skutočnostiam súd prvej inštancie uviedol, že žalovaný, trvalo a vedomo odmieta napriek žiadostiam a úkonom žalobcov minimálne 12 rokov previesť formálne už existujúci príslušný spoluvlastnícky podiel žalobcov k predmetnému nebytovému priestoru. Uzavrel, že sa mu nevidí morálne, aby družstvo skoro 30 rokov užívalo nebytový priestor, resp. ho prenajímalo za odplatu, pričom bez pochyb mohlo a malo previesť sporný priestor už v roku 1995, samozrejme podľa postupu prevodu bytov v obytnom dome nájomcom a títo tak mohli z tohto, ako spoločenstvo obytného domu už celý ten čas profitovať. Napriek tomu družstvo bralo príjmy z nájomov samo, na úkor vlastníkov bytov. Konanie žalovaného, ktorý si odmietal splniť popísanú zákonnú povinnosť, ignoroval

ju, je nielen v priamom rozpore so zákonom, ale aj v rozpore s dobrými mravmi. S poukazom na všetky uvedené skutočnosti považoval žalobu za dôvodnú, a vyhovel jej v súlade so žalobným návrhom.

1.7. Výrok o trovách konania súd prvej inštancie odôvodnil podľa § 255 ods. 1 CSP, a § 262 ods. 1, 2 CSP. Vychádzal zo zásady úspechu a v tomto konaní boli úspešní žalobcovia, ktorým priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % vo vzťahu k žalovanému.

2. Odvolací súd v dôvodoch napadnutého potvrdzujúceho rozhodnutia uviedol, že po preskúmaní rozhodnutia ako aj konania, ktoré mu predchádzalo dospel k záveru, že odvolanie žalovaného nie je dôvodné. Mal za to, že súd prvej inštancie vykonal rozsiahle dokazovanie, vec tak skutkovo ako aj právne správne posúdil, a na týchto skutkových a právnych záveroch sa nič nezmenilo ani v štádiu odvolacieho konania.

2.1. Aj odvolací súd (s poukazom na konkrétnu judikatúru najvyššieho súdu; viď R 17/1972 rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky publikované v časopise Zo súdnej praxe pod č. 40/1996, rozsudok Najvyššieho súdu SR zo 6. decembra 2012, sp. zn. 5 Cdo 31/2011) dospel k záveru, že žalobcovia v prejednávanej veci zvolili vhodný typ žaloby (a teda že práve určovací výrok rozsudku súdu bude podkladom pre zápis ich spoluvlastníckych podielov na nebytovom priestore do katastra nehnuteľnosti), ktorý možno subsumovať pod ustanovenie § 137 písm. c) CSP. Jednotlivými výrokmi súdu bude možné zabezpečiť zápis jednotlivých podielov v prospech jednotlivých vlastníkov bytov, za situácie, keď žalovaný ich nárok odmietol akceptovať.

2.3. Odvolací súd v súvislosti s odvolacími námietkami žalovaného ďalej pokračoval charakteristikou a rozborom samostatného spoločenstva. Uviedol, že ide o procesné spoločenstvo, v ktorom ide o samostatné práva a povinnosti a každý koná sám za seba. Súd rozhoduje o každom nároku a povinnosti samostatne. Rekodifikovaný civilný proces obsiahnutý v CSP sa dotkol aj úpravy procesného spoločenstva a účasti tretích osôb na spore. Zatiaľ čo nová úprava intervencie a oznámenia o spore predstavuje zásadnú zmenu, úprava procesných spoločenstiev sa len minimálne odlišuje od úpravy obsiahnutej v OSP. Všetky formy procesných spoločenstiev sú upravené v ustanoveniach § 75 až 78 CSP. Nový § 75 ods. 1 CSP, v zmysle ktorého na strane žalobcu alebo žalovaného môže vystupovať viac subjektov, obsahovo úplne korešponduje s § 91 ods. 1 OSP, z čoho je zrejmé, že zákon pripúšťa, aby na jednej alebo druhej strane sporu vystupovalo viac subjektov. Rovnako Občiansky súdny poriadok, ako aj Civilný sporový poriadok definuje účinky samostatného spoločenstva v § 76 CSP, podľa ktorého samostatným spoločenstvom je také procesné spoločenstvo, v ktorom ide o samostatné práva a povinnosti a každý koná sám za seba. V podstate ide o zopakovanie § 91 ods. 1 OSP, v ktorom je vyjadrené, že v samostatnom procesnom spoločenstve koná každý zo spoločníkov sám za seba. Dôvodová správa k § 76 CSP výslovne uvádza, že „právna úprava vychádza z osvedčeného doktrínálne i judikatúrne dostatočne podloženého inštitútu samostatného procesného spoločenstva, čím sa ponecháva tento inštitút v nezmenenej podobe oproti minulej právnej úprave“.

2.4. Z vyššie uvedených dôvodov sa odvolací súd nestotožnil s odvolacou námietkou žalovaného, že žalobcovia nemohli podať „spoločnú žalobu“. V danom prípade totiž nešlo o nerozlučné spoločenstvo žalobcov. Inak povedané, ani CSP nevylučuje, aby na jednej strane v spore vystupovali viacerí žalobcovia aj keď každý uplatňuje nárok vo svojom mene a konajúci súd prizná každému z nich samostatne, osobitným výrokom uplatnený nárok. Navyše žalobcovia sledovali v konaní spoločný cieľ, a to stať sa podielovým spoluvlastníkom k tomu istému nebytovému priestoru. Zákon č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o vlastníctve bytov“) umožňuje nadobudnúť vlastníctvo k bytom a nebytovým priestorom v budovách určených na bývanie, ako aj v budovách nebytového charakteru. Tieto budovy sa prvým prevodom bytu alebo nebytového priestoru stanú reálne deliteľnými, čím je možné byty a nebytové priestory definovať ako samostatný predmet vlastníckeho práva, ktorý je možné užívať, zaťažovať vecnými právami alebo previesť do vlastníctva inej fyzickej osoby. V súčasnosti je zákon zameraný predovšetkým na úpravu právnych vzťahov pri nadobúdaní vlastníctva bytu a nebytového priestoru, alebo pri správe budovy, ale aj na úpravu vzájomných vzťahov medzi jednotlivými vlastníkmi bytov a nebytových priestorov ako

3.2. V rámci dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP žalovaný v podrobnostiach namietal nesprávny právny záver prvoinštančného súdu o vhodnom/správne zvolenom type žaloby v prejednávanej veci, ktorý je možný subsumovať pod ustanovenie § 137 CSP. Naopak tvrdil, že

žalobcovia použili nesprávny typ žaloby, t. j. určovaciu žalobu „o určenie vlastníckeho práva". Vzhľadom na to, že jednotliví vlastníci bytov majú samostatné práva a povinnosti, mal súd rozhodnúť o nároku každého vlastníka bytu/žalobcu samostatne. Inak povedané žalobcovia mali podať samostatné žaloby, a to „o nahradenie prejavu vôle k spornému nebytovému priestoru".

4. Žalobcovia sa k dovolaniu žalovaného písomne nevyjadrili.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd" alebo „dovolací súd") ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) skúmal, či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je síce procesne prípustné, ale nie je dôvodné a preto ho zamietol (§ 448 CSP).

6. Právo na prístup k dovolaciemu súdu nie je absolútne. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a tejto jeho mimoriadnej povahe zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti, prísne regulovanej Civilným sporovým poriadkom. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa, pričom prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním.

7. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

10. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto aj v danom prípade skúmal opodstatnenosť argumentácie žalovaného, že v konaní došlo k ním tvrdenej vade zmätočnosti.

Dovolanie podľa § 420 písm. b) CSP

11. Podľa ustanovenia § 420 písm. b) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu

odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu.

12. Dovolací súd považuje za potrebné zdôrazniť, že podmienkou, aby niekto mohol byť stranou v civilnom procese je, že musí byť na to spôsobilý. Spôsobilosťou byť stranou v konaní znamená spôsobilosť subjektu mať procesné práva a povinnosti. Ide teda o procesnú subjektivitu. Civilný sporový poriadok v § 61 stanovuje, že procesnú subjektivitu má ten, kto má spôsobilosť na práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva. Odkazuje teda na hmotné právo. Vo všetkých civilných sporových konaniach majú procesnú subjektivitu tí, ktorí majú všeobecnú spôsobilosť mať práva a povinnosti podľa hmotného práva, teda všeobecnú hmotnoprávnu subjektivitu. Podľa § 7 ods. 1 a 2 veta prvá Občianskeho zákonníka spôsobilosť fyzickej osoby mať práva a povinnosti vzniká narodením. Túto spôsobilosť má aj počaté dieťa, ak sa narodí živé. Smrťou táto spôsobilosť zanikne. V danej veci všetci žalobcovia, tak ako sú označení v podanej žalobe, podmienku spôsobilosti subjektu mať procesné práva a povinnosti spĺňajú. Nejedná sa teda napr. o osoby zomrelé, s neznámym pobytom, neexistujúce a podobne. V uvedenom smere vykonal aj dovolací súd šetrenie oboznámením sa s výpismi z centrálnej evidencie osôb, výsledky ktorého námietky žalovaného nepotvrdovali.

12.1. Od procesnej subjektivity treba odlišovať tzv. vecnú legitímáciu strany - aktívnu či pasívnu, ktorá znamená hmotnoprávny vzťah strany sporu k prejednávanej veci. Má ju iba ten, kto je subjektom hmotnoprávneho vzťahu, o ktorom sa v konaní rozhoduje. Vecná legitímácia a jej nedostatok je z hľadiska prípustnosti dovolania právne bezvýznamná. Aktívnou vecnou legitímáciou sa rozumie také hmotnoprávne postavenie, z ktorého vyplýva subjektu - žalobcovi ním uplatňované právo (nárok), respektíve mu vyplýva procesné právo si tento hmotnoprávny nárok uplatňovať. Preskúmavanie vecnej legitímácie, či už aktívnej (existencia tvrdeného práva na strane žalobcu), alebo pasívnej (existencia tvrdennej povinnosti na strane žalovaného) je imanentnou súčasťou každého súdneho konania. Súd vecnú legitímáciu skúma vždy aj bez návrhu a aj v prípade, že ju žiaden z účastníkov konania nenamieta. Na to, aby sa niekto stal účastníkom konania, netreba, aby bol účastníkom hmotno-právneho vzťahu, o ktorý v konaní ide; stačí, ak podá žalobu (v takom prípade sa stáva žalobcom) alebo aby bola proti nemu podaná žaloba (v takom prípade sa stáva žalovaným). Či však bude žalobca v spore úspešný, závisí od toho, či je účastníkom hmotno-právneho vzťahu, z ktorého vyvodzuje žalobou uplatnený nárok.

12.2. Pokiaľ v danom prípade žalovaný namietal, že „tí žalobcovia, ktorí neuzavreli Zmluvu o prevode vlastníctva bytu s Okresným stavebným bytovým družstvom Poprad a nadobudli vlastníctvo k bytom až následným prevodom, sa nemôžu stať vlastníckmi spoluvlastníckeho podielu k spornému nebytovému priestoru v súlade s § 16 ods. 4 (pôvodné znenie obsiahnuté v § 16 ods. 8) zákona č. 182/1993 Z.z. a preto vystupovali v konaní ako strany, ktoré nemali procesnú subjektivitu“, namietal vlastne právne posúdenie (výklad) ustanovenia § 16 ods. 4 zákona č. 182/1993 Z. z. prvoinštančným i odvolacím súdom, majúce eventuálne na mysli aj otázku aktívnej vecnej legitímácie. Aby sa však dovolací súd mohol zaoberať nesprávnym právnym posúdením veci (t. j. skúmať, či nedošlo k chybnjej aplikácii práva na zistený skutkový stav), dovolateľ mal podať dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP, ktoré môže odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

13. Z vyššie uvedeného podľa dovolacieho súdu vyplýva, že v konaní na strane žalobcov 1/ až 26/ vystupovali fyzické osoby, ktoré majú procesnú subjektivitu a boli riadne označené. Námietka dovolateľa týkajúca sa vady v zmysle § 420 písm. b) CSP bola preto nedôvodná.

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

14. Dovolateľ v dovolaní zároveň vyvodzoval prípustnosť dovolania aj na základe ustanovenia § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú: a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestranom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

16. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa, tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto skúmal opodstatnenosť argumentácie žalovaného, že v konaní došlo k ním tvrdenej vade zmätočnosti.

17. Nesprávnym procesným postupom v zmysle § 420 písm. f) CSP sa rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra pojednania veci (to, ako súd viedol konanie) znemožňujúca strane sporu (účastníkovi konania) realizáciu jej procesných oprávnení a mieriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1Cdo/202/2017, 2Cdo/162/2017, 3Cdo/22/2018, 4Cdo/87/2017, 5Cdo/112/2018, 7Cdo/202/2017, 8Cdo/85/2018). Pojem „procesný postup“ nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním na meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu; je ním len samotný priebeh konania, nie však rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku (1Cdo/228/2017, 2Cdo/220/2017, 3Cdo/110/2017, 4Cdo/128/2017, 5Cdo/45/2018, 7Cdo/35/2018, 8Cdo/56/2017, 1VCdo/2/2017). Otázku ústavnej súladnosti právneho záveru dovolacieho súdu založeného na takomto chápaní pojmu „procesný postup súdu“ posudzoval ústavný súd (I. ÚS 21/2018, III. ÚS 614/2017, IV. ÚS 88/2018), nezistil však žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup najvyššieho súdu pri rozhodovaní o dovolaní nemajúci oporu v zákone.

18. Žalovaný vyvodzujúci prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietal, že odvolací súd, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie dospel k nesprávnemu právnemu záveru, že „žalobcovia zvolili vhodný typ žaloby, ktorý možný subsumovať pod § 137 CSP“. Naopak bol toho názoru, že žalobcovia použili nesprávny typ žaloby (t. j. určovaciu žalobu). Vzhľadom na to, že jednotliví vlastníci bytov majú samostatné práva a povinnosti mal súd rozhodnúť o nároku každého vlastníka bytu/žalobcu samostatne a iným typom žaloby („o nahradenie prejavu vôle“).

19. Obsah žalovaným prezentovaných námietok sa dá preformulovať aj tak, že namietal správnosť právneho posúdenia súdov nižšej inštancie. Na rozdiel od nich vyjadril presvedčenie, že žalobcovia totiž tvoria nerozlučné spoločenstvo, nie spoločenstvo samostatné. Títo tiež zvolili neprípustný typ žaloby na určenie spoluvlastníckych podielov, nakoľko nebol preukázaný naliehavý právny záujem. V skutočnosti išlo o samostatné nároky jednotlivých žalobcov ako vlastníkov bytov, a preto nemohli vystupovať v jednom konaní. Obsah spisu svedčí záveru, že v podstate to isté žalovaný uvádzal už v prvoinštančnom a následne aj odvolacom konaní. Svoje výhrady napokon zopakoval aj v dovolacom konaní. Odhliadnuc od toho, že s takto formulovanými námietkami žalovaného sa konajúce súdy riadne a presvedčivo vysporiadali v dôvodoch svojich rozhodnutí (k otázke existencie naliehavého záujmu a charakteru spoločenstva žalobcov vid' odôvodnenie súdu prvej inštancie v bodoch 9. až 15. a odvolacieho súdu v

bodoch 41. až 50.) dovolací súd zdôrazňuje, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania nezakladá (porov. R 24/2017). Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06). Najvyšší súd tiež už podľa predchádzajúcej úpravy dospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (viď R 54/2012 a 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 6Cdo/41/2011, 7Cdo/26/2010 a 8ECdo/70/2014). Teda skutočnosť, že žalovaný/dovolateľ má odlišný právny názor než odvolací súd, bez ďalšieho nezakladá a nedokazuje ním tvrdenú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP.

20. Aj v prípade ak by podľa obsahu dovolania dovolací súd posúdil (v snahe autenticky porozumieť textu podania; porovnaj rozhodnutie II. ÚS 302/2023 z 14. júna 2023) podanie žalovaného v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP (ktoré ustanovenie by z možných dovolacích dôvodov najbližšie prichádzalo v úvahu) a zaoberal sa tým, či súdmi nižších inštancií zvolený výklad ustanovenia § 16 ods. 4 zákona č. 182/1993 Z. z. (ktorý bol platný a účinný v čase rozhodovania súdov) je správny, dospel by k rovnakému záveru, a síce, že individuálne vlastníctvo bytu alebo nebytového priestoru je nerozlučne spojené so spoluvlastníctvom spoločných častí a spoločných zariadení, prípadne iného spoločného majetku. S poukazom na to, že v danom prípade žalovaný - bytové družstvo odmietol previesť na žalobcov na nich prislúchajúci podiel na spornom nebytovom priestore, ktorého bol v čase rozhodovania súdov výlučným vlastníkom, avšak neoprávnené, tak súd prvej inštancie ako aj odvolací súd správne konštatovali oprávnenie žalobcov ako vlastníkov jednotlivých bytov, požadovať určenie spoluvlastníckeho podielu k nebytovému priestoru, pretože určenie podielu sa viaže na jednotlivé byty a ich vlastníkov. O správnosti tohto názoru svedčí aj prvoinštančným súdom citovaná dôvodová správa k spornému zákonnému ustanoveniu. Tvrdenie žalovaného, že bolo možné vyhovieť nanajvýš „prvokupujúcim“ jednotlivých bytov, nie tým vlastníkom bytov, ktoré ich nadobudli až odvodené, nemá žiadnu oporu v zákone. V okolnostiach danej veci súdy nižších inštancií správne vyhodnotili, že na strane žalobcov je daný naliehavý právny záujem, pretože len zvoleným určovacím petitom/výrokom sa dá dosiahnuť nimi požadovaná zmena údajov v katastri nehnuteľnosti a teda sledovaný zámer. Pretože žalobcovia sledovali v konaní spoločný cieľ, a to stať sa podielovým spoluvlastníkom k tomu istému nebytovému priestoru, išlo o samostatné spoločenstvo a každý z vlastníkov bytov mohol podať aj samostatnú žalobu, avšak nebolo to ich povinnosťou. Inak povedané, ani aktuálny procesný kódex nevylučuje, aby na jednej strane v spore vystupovali viacerí žalobcovia, s tým, že každý z nich si uplatňuje nárok vo svojom mene, v takomto prípade konajúci súd prizná každému z nich nárok osobitným výrokom.

21. Dovolací súd uzatvára, že na základe uvedených dôvodov dospel k záveru, že dovolanie žalovaného nie je dôvodné a preto ho podľa § 448 CSP zamietol.

22. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v súlade s ustanovením § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 a zásadou úspechu žalobcov v dovolacom konaní, ktorým by patril nárok na náhradu trov dovolacieho konania proti žalovanému v plnom rozsahu (§ 255 ods. 1 CSP). Z obsahu spisu ale vyplýva, že žalobcom žiadne trovy nevznikli, a preto im dovolací súd nárok na ich náhradu nepriznal.

23. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.